

**Diputació
Barcelona**

**Càtedra
d'Economia Social**

TecnoCampus

Centres universitaris adscrits a la

upf. Universitat
Pompeu Fabra
Barcelona

Les cooperatives i societats laborals del Maresme (2024)

Mataró, desembre de 2024

Aquest treball està subjecte a una llicència Creative Commons Reconeixement 4.0 Internacional (CC BY 4.0). Es permet copiar, redistribuir, adaptar i reutilitzar el contingut, fins i tot amb finalitats comercials, sempre que se'n citi l'autoria original:
<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ca>

© 2024 Càtedra d'Economia Social del TecnoCampus-UPF

© 2024 Diputació de Barcelona

Llicència CC BY 4.0

Índex

Resum (pàg. 3)

1. Introducció (pàg. 4)

2. Indicadors socioeconòmics bàsics de la comarca del Maresme (pàg. 5)

3. Marc teòric (pàg. 6)

3.1. Els principis cooperatius (pàg. 7)

3.2. Tipus d'empreses d'economia social (pàg. 8)

3.3. Les cooperatives (pàg. 8)

3.4. Les societats laborals (pàg. 9)

4. Dades de les cooperatives del Maresme (pàg. 11)

5. Dades de les societats laborals del Maresme (pàg. 17)

6. Conclusions (pàg. 23)

7. Bibliografia (pàg. 24)

Índex de figures i quadres

Figura 1: Sectors de les cooperatives del Maresme (2024) (pàg. 11)

Figura 2: Classes de les cooperatives del Maresme (2024) (pàg. xx)

Figura 3: Mapa de les cooperatives del Maresme (2024) (pàg. 15)

Figura 4: Sectors de les societats laborals del Maresme (2024) (pàg. 17)

Figura 5: Mapa de les societats laborals del Maresme (2024) (pàg. 21)

Quadre 1: Principals cooperatives del Maresme per número de persones sòcies (2024) (pàg. 12)

Quadre 2: Número de persones sòcies de les cooperatives del Maresme (2024) (pàg. xx)

Quadre 3. Cooperatives del Maresme per municipi (2024) (pàg. 14)

Quadre 4. Cooperatives del Maresme per any de constitució (2024) (pàg. 16)

Quadre 5: Número de persones sòcies de les societats laborals del Maresme (2024) (pàg. xx)

Quadre 6: Principals societats laborals del Maresme per número de persones sòcies (2024) (pàg. 18)

Quadre 7: Principals societats laborals del Maresme per capital social inicial (2024) (pàg. 19)

Quadre 8. Societats laborals del Maresme per municipi (2024) (pàg. 20)

Quadre 9. Societats laborals del Maresme per any de constitució (2024) (pàg. 22)

Resum

El present treball serveix per efectuar un mapeig de la situació de les cooperatives i les societats laborals de la comarca del Maresme l'any 2024, segons les dades existents als registres de la Generalitat de Catalunya. Les cooperatives i les societats laborals són les principals entitats de mercat de l'economia social, és a dir, es tracta de les empreses que depenen majorment d'oferir béns i serveis en el mercat en competència amb altres empreses mercantils. En el treball s'atén particularment a les dades corresponents al sector en què l'empresa desenvolupa la seva activitat, la classe d'empresa, el subsector, el número de persones sòcies, la data de constitució, el capital social inicial i el municipi on està radicada.

1. Introducció

En aquest treball s'efectua una exposició de la situació de les cooperatives i les societats laborals de la comarca del Maresme, atenent a les dades disponibles als registres corresponents de la Generalitat de Catalunya a data 8 d'octubre de 2024. Pel que fa a les cooperatives, es presenten les dades referents al sector en què desenvolupa la seva activitat, el número de persones sòcies o la data de constitució. Respecte de les societats laborals, es presenten les dades del sector d'activitat, el número de persones sòcies, la data de constitució i el capital social inicial. Aquestes dades ens permetran disposar d'una foto del mapa de cooperatives i societats laborals del Maresme.

Les cooperatives i les societats laborals són les principals entitats de mercat de l'economia social; és a dir, de les entitats que formen part de l'economia social, cooperatives i societats laborals depenen majorment d'oferir béns i serveis en el mercat en competència amb altres empreses. No obstant, tot apunta que el registre oficial està sobreestimat i el nombre d'entitats que recull (221 cooperatives i 244 societats laborals al Maresme) no es correspon amb la realitat. Amb l'aprovació de la nova Llei d'Economia Social, prevista per a l'any 2025, es preveu la creació d'un registre d'entitats de l'economia social actualitzat que permetrà disposar de dades dinàmiques i actualitzades, cosa que permetrà en el futur disposar de dades més acurades sobre les cooperatives i societats laborals catalanes. A data d'avui, les dades que es poden oferir són les disponibles als registres de la Generalitat de Catalunya, que són les que apareixen al present treball.

2. Indicadors socioeconòmics bàsics de la comarca del Maresme

Segons l'informe econòmic local de la província de Barcelona 2024, publicat per la Diputació de Barcelona, l'any 2023 la comarca del Maresme sumava 467.914 habitants. Pel que fa al mercat de treball, el nombre de llocs de treball (treballadors de les empreses del Maresme, hi resideixin o no) era de 141.840 a finals de l'any 2023, que representava un increment de 3.545 llocs respecte de l'any anterior. El creixement relatiu va ser del 2,6%, molt similar al ritme de creixement del conjunt de la província (2,5%) (Diputació de Barcelona, 2024).

Segons el Sistema d'Anàlisi de Balanços Ibèrics (SABI) de l'any 2022, el teixit empresarial del Maresme estava format per 6.987 societats mercantils, que generaven 9.592 milions d'euros. Gairebé una tercera part d'aquesta facturació procedeix de tres sectors: la indústria química i farmacèutica (1.386 milions d'euros), el sector tèxtil, confecció, cuir i calçat (851 milions d'euros) i el comerç a l'engròs d'alimentació i begudes (787 milions d'euros) (Diputació de Barcelona, 2024).

3. Marc teòric

La comunitat científica no ha arribat a un consens generalitzat a l'hora de concretar el significat del que s'entén per economia social (Serrano, 2019). Partint d'aquesta base, una primera definició seria l'acordada al I Congrés d'Economia Social, organitzat per la Confederació Empresarial Espanyola de l'Economia Social (CEPES) a Madrid, l'11 de desembre de 1992: economia social és "tota activitat econòmica, basada en l'associació de persones en entitats de tipus democràtic i participatiu, amb primacia de les aportacions personals i de treball sobre el capital" (Serrano, 2019). Per a Barea (1990), "l'Economia Social inclou aquelles empreses que actuen al mercat per tal de produir, assegurar o distribuir béns i serveis, però en què el repartiment de beneficis no està directament relacionat amb el capital aportat per cada membre, i en què les decisions no es prenen tenint en compte el capital de cada soci, sinó que tots els seus integrants tenen el mateix pes a l'hora de prendre les decisions". Aquesta definició sembla adequada per entendre de manera senzilla alhora que precisa què entenem per economia social.

Tot i que, com hem dit, hi ha una àmplia diversitat de concepcions entorn del concepte d'economia social, podríem definir-lo també com "un conjunt d'empreses privades organitzades formalment, amb autonomia de decisió i llibertat d'adhesió, creades per satisfer les necessitats dels seus socis a través del mercat, produint béns i serveis, assegurant o finançant i en què l'eventual distribució entre els socis de beneficis o excedents així com la presa de decisions, no estiguin lligats preferentment (així podrem incloure les societats laborals) directament amb el capital, sinó amb el treball" (Serrano, 2019). El que sí que és cert, i aquí hi ha un debat de difícil solució, "és difícil establir límits precisos per definir la pertinença de determinades organitzacions al sector de l'economia social" (Serrano, 2019). Encara que segons la forma jurídica es pot considerar si una empresa seria de l'economia social o no, el debat va més enllà, i sovint empreses que, per la seva forma jurídica, són considerades com a tals, en realitat poden no ser-ho, i també al contrari: pot haver-hi empreses amb formes jurídiques típicament mercantils que, de facto, actuen com si fossin de l'economia social. El debat no té solució fàcil.

Segons Coraggio (2013), hi ha tres interpretacions a l'hora d'abordar el concepte d'economia social. A la primera, aquest concepte es presenta com una "proposta política de transformació social cap a un model socioeconòmic alternatiu al derivat de la lògica capitalista". Aquest

corrent beu de la tradició llibertària/mutualista, amb origen a Owen (1771-1858) o Fourier (1772-1837) i que compta durant els segles XIX i XX amb importants teòrics com Joseph Proudhon (1809-1865) o Piotr Kropotkin (1842-1921). Aquest corrent posa èmfasi en la consecució d'autonomia per a la comunitat i les persones a través del mercat (Serrano, 2019). Una segona interpretació identifica l'economia social amb aquella empresa que es basa en "la democràcia, l'autogestió i l'empresariat col·lectiu i que cerca funcionar amb una lògica diferent de les de les organitzacions mercantils tradicionals" (Martínez i Álvarez, 2008). Una tercera interpretació és aquella, associada normalment als postulats de Müller-Armack (1947), que intenta sintetitzar els avantatges del sistema econòmic de mercat amb les aportacions fonamentals de la tradició social de solidaritat i cooperació basades en valors com l'equitat i la justícia (Serrano, 2019).

3.1. Els principis cooperatius

Hi ha set principis cooperatius bàsics que guien el funcionament de les cooperatives, un dels models principals d'empreses d'economia social. Es tracta dels següents: 1) adhesió voluntària; 2) gestió democràtica per part dels socis; 3) participació econòmica dels socis; 4) autonomia i independència; 5) educació, formació i informació; 6) intercooperació; i 7) interès per la comunitat (Serrano, 2019).

Però no sempre és fàcil que els treballadors assumeixin aquests principis com a propis, particularment en el cas de les empreses capitalistes en fallida que són recuperades mitjançant models d'economia social. En aquest sentit, és cert que "la identitat és un factor positiu per al sorgiment d'una empresa recuperada com a cooperativa de fet i perquè es generin el vincle intern i la participació que se'n deriva, almenys a curt termini. Però la dinàmica natural de l'emprenedoria cooperativa (la participació) pot venir imposada per circumstàncies externes que, inicialment, forçarien un reflatament col·lectiu abrupte i, posteriorment, dificultarien mantenir l'enllaç" (Coque et al., 2012). Per això en determinats casos es podria parlar de "pseudocooperatives" (induïdes per agents externs per satisfer els seus propis interessos, de manera obligada, sense un procés previ que permeti la maduresa i homogeneïtat del grup) o "cooperatives tayloristes" (acords entre propietaris i plantilla d'una empresa per transformar-la en una cooperativa com a instrument de recuperació) (Morales, 1996). Per això es diu que els valors són tan importants, i així resulta "imprescindible que es produeixi un canvi real de subjectivitat de treballador a empresari col·lectiu" (Huertas et al., 2011). "El procés

d'identificació relacionat amb el conflicte renova la identitat del treballador, transformant-lo i diferenciant-lo de persones alienes al procés. Això genera sentiments d'inclusió en un projecte comú, un reconeixement mutu que es reforça en reprendre l'activitat i plantejar-se un redisseny dels processos productius i de les relacions laborals a l'empresa. Però no totes les persones interioritzen el nou paper, sobretot les que no van col·laborar activament en la recuperació o no intervenen en les decisions" (Coque et al., 2012).

3.2 Tipus d'empreses d'economia social

Les principals formes empresarials de l'economia social són les següents: les cooperatives, les societats laborals, les mutualitats, els centres especials d'ocupació, les empreses d'inserció, les confraries de pescadors, les associacions i les fundacions (Serrano, 2019). En aquest treball ens centrarem en les dues primeres, que considerem els models d'economia social de mercat.

3.3 Les cooperatives

Les cooperatives són un model d'empresa "de base col·lectiva que no només es preocupa per les línies de fons dels seus negocis, sinó també per les necessitats dels seus membres i la qualitat de vida a les seves comunitats" (Serrano, 2019). Les cooperatives difereixen d'altres empreses en tres aspectes principals: a) hi ha un propòsit diferent, ja que el principal seria satisfer les necessitats dels seus membres i no la maximització del benefici dels accionistes; b) hi ha una estructura de control diferent, ja que en aquest model d'empresa regeix el principi d'"una persona, un vot", és a dir, el poder de decisió no ve marcat per la quantitat d'accions que es posseeixen; i c) hi ha una assignació diferent del lucre, és a dir, el benefici de distribueix en base a criteris diferents del nombre d'accions que es tenen (Serrano, 2019).

Les cooperatives de treball representen aquell model d'empresa "que té per objecte proporcionar als seus socis llocs de treball, mitjançant el seu esforç personal i directe, a temps parcial o complet, a través de l'organització en comú de la producció de béns o serveis per a tercers" (Ministeri de Treball i Economia Social). Així, els treballadors prenen les regnes de l'empresa, associant-se i convertint-se en propietaris de la mateixa, gestionant-la i prenent decisions de forma democràtica, sota el precepte esmentat d'"una persona, un vot". L'Aliança Cooperativa Internacional (ACI) es refereix a les cooperatives de treball associat com a "empreses amb ànima", que es caracteritzen per quatre característiques bàsiques: 1) generen

llocs de treball estables i de qualitat; 2) els nous socis-treballadors desenvolupen al llarg dels seus primers anys una conducta emprenedora que es manifestarà en el futur en una font de creativitat i riquesa; 3) incorporen una sèrie de valors vinculats als principis cooperatius que generen capital social a l'entorn; i 4) contribueixen al desenvolupament de l'entorn, ja que l'ocupació que generen prové de la comunitat on neixen, cosa que comporta un arrelament local (Coll i Cuñat, 2006).

3.4. Les societats laborals

Una Societat Anònima Laboral (SAL) o una Societat Limitada Laboral (SLL) és una societat mercantil en què el capital es divideix en accions, però la majoria de les accions han de pertànyer obligatòriament als socis treballadors, que obligatòriament han de tenir una relació laboral per temps indefinit. Així, la societat laboral pot tenir socis treballadors, socis capitalistes no treballadors o treballadors no socis (amb limitacions). Per tot això, es considera que aquest tipus d'empresa està més a prop de la cooperativa que no pas d'una societat de tipus capitalista (Serrano, 2019). És important assenyalar que en aquest tipus de societats un treballador soci pot posseir una participació de fins a un 33,33% del capital social, com a màxim, i que es permet que les administracions i empreses públiques, empreses i entitats sense ànim de lucre siguin accionistes, superant el 33,33% del capital social, però sense arribar al 50% (Millana, 2001). El fet que s'introdueixi la figura del capitalista possibilita que els treballadors accionistes minorin el risc de la seva experiència empresarial, alhora que s'admet que el sistema productiu cobreix els processos d'aplicació intensiva de capital als quals la petita empresa cooperativa moltes vegades no pot fer front (Morales, 2003).

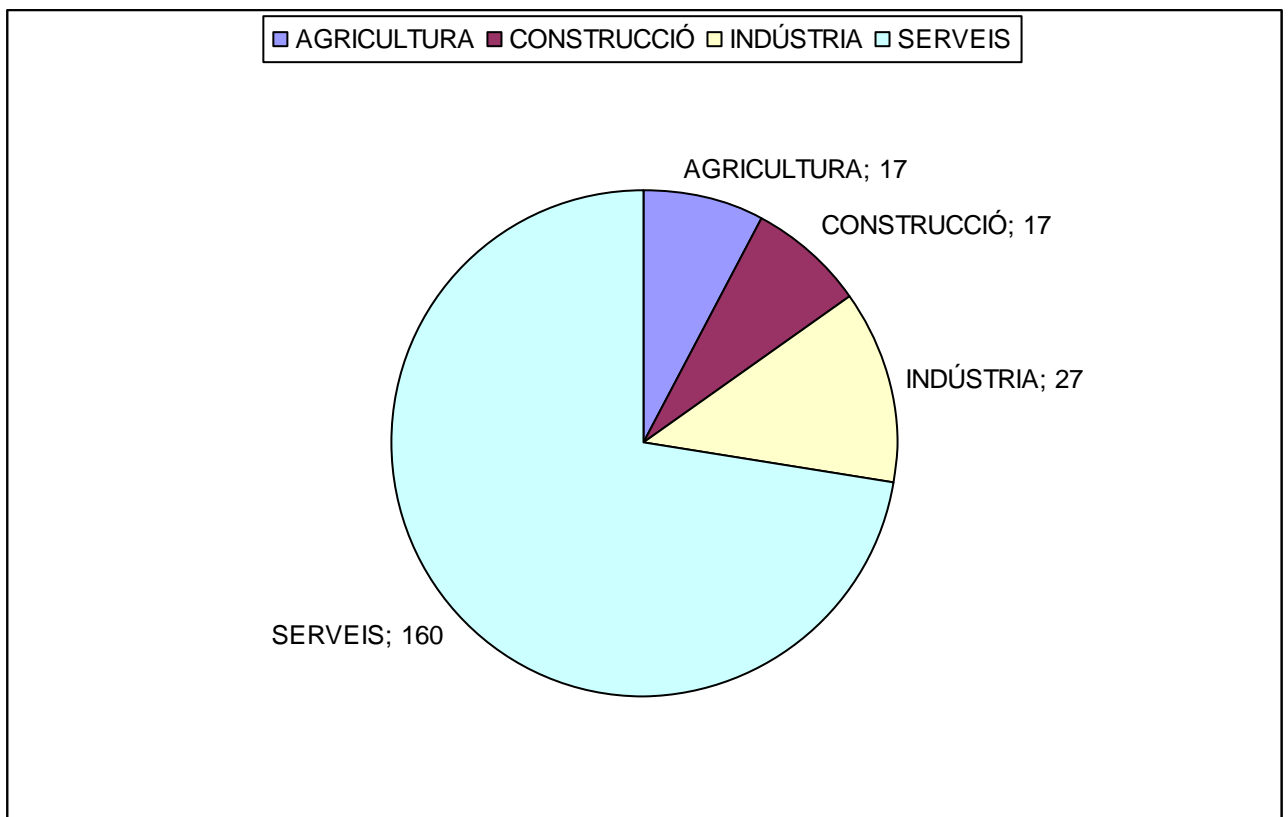
El naixement de les societats laborals a Espanya es produeix com a recurs extrem dels treballadors que perden el seu lloc de treball a l'empresa a conseqüència de la greu crisi econòmica que es va produir a partir del 1978. Així, els treballadors s'organitzen col·lectivament, aprofitant-ne el experiència de treball a la pròpia empresa que fa fallida, i reprenen l'activitat, a través dels recursos personals i públics als quals van poder accedir: indemnitzacions per acomiadament, cobrament únic de la prestació de desocupació, etc. El model de societat laboral ha derivat al llarg dels anys cap a una empresa alternativa autogestionada, allunyant-se de la característica originària associada a la crisi empresarial (Millana, 2001). Aquí, com passa amb les cooperatives de treball associat, la finalitat principal és mantenir el lloc de treball, l'estabilitat laboral dels treballadors.

Algunes característiques principals a les societats anònimes laborals al nostre país serien les següents: es concentren principalment a Catalunya, País Basc i Madrid; es desenvolupen en sectors manufacturers amb tecnologia madura i intensius en factor treball, a fàbriques; solen ser petites i mitjanes empreses (encara que més grans que les cooperatives de treball associat, tant en nombre de treballadors com en facturació) (Morales, 2003).

4. Dades de les cooperatives del Maresme

Segons les dades del Registre de Cooperatives de la Generalitat de Catalunya, a data 8 d'octubre de 2024 existien a la comarca del Maresme un total de 221 cooperatives. D'aquestes, 160 són del sector serveis (72,4%), 27 del sector industrial (12,2%), 17 del sector agrícola (7,7%), i 17 del sector de la construcció (7,7%).

Figura 1: Sectors de les cooperatives del Maresme (2024)

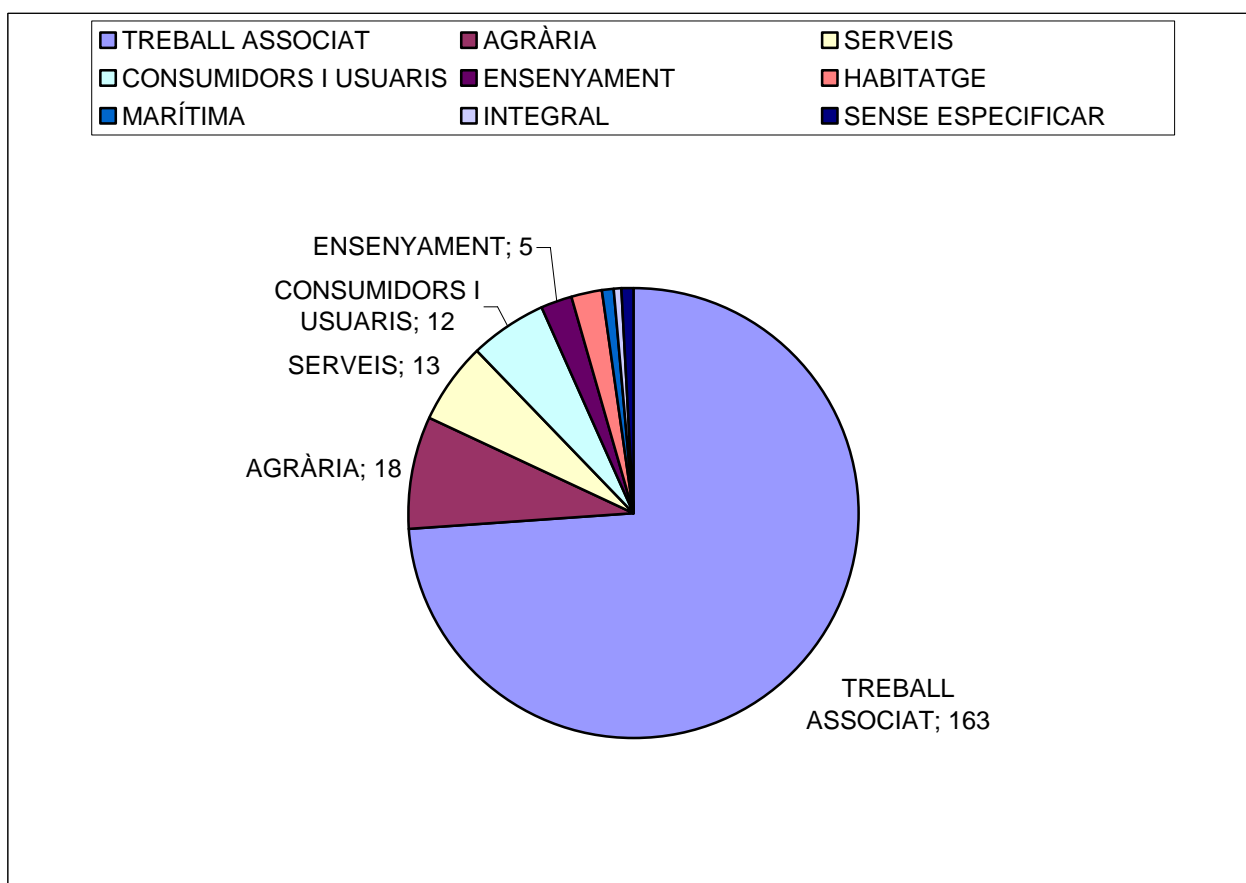

Elaboració pròpia amb dades de: GENERALITAT DE CATALUNYA (2024a). Registre General de Cooperatives de la Generalitat de Catalunya. Disponible a:

<https://analisi.transparenciacatalunya.cat/Treball/Registre-General-de-Cooperatives-de-la-Generalitat/euku-fzbx>

Per classe de cooperativa, trobem que 163 són de treball associat (el 73,76%), 18 agràries (el 8,14%), 13 de serveis (el 5,88%), 12 de consumidors i usuaris (el 5,43%), 5 d'ensenyament (el 2,26%), 5 d'habitatge (el 2,26%), 2 marítimes (el 0,9%), 1 integral (el 0,45%) i 2 més sense especificar.

Figura 2: Classes de cooperatives del Maresme (2024)

Elaboració pròpia amb dades de: GENERALITAT DE CATALUNYA (2024a). Registre General de Cooperatives de la Generalitat de Catalunya. Disponible a:

<https://analisi.transparenciacatalunya.cat/Treball/Registre-General-de-Cooperatives-de-la-Generalitat/euku-fzbx>

Per subsectors, els més habituals són els següents: Comerç al detall d'altres articles en establiments especialitzats (12 cooperatives), Activitats de creació, artístiques i d'espectacles (11), Altres activitats d'educació (11), Activitats de suport a l'agricultura, ramaderia i preparació posterior a la collita (10) i Restaurants i establiments de menjars (9).

Pel que fa al número de persones sòcies, la mitjana obtinguda és de 27,4 persones sòcies. De totes maneres, si atenem a la mediana, aquesta se situa en un número igual a 3. Això es deu principalment a què en el registre apareix la Unió de Cooperadors de Mataró, que és una cooperativa de consum amb 3.742 persones sòcies, un número que fa augmentar molt considerablement la mitjana.

Quadre 1: Número de persones sòcies de les cooperatives del Maresme (2024)

Mitjana	27,4
Mediana	3

Elaboració pròpia amb dades de: GENERALITAT DE CATALUNYA (2024a). Registre General de Cooperatives de la Generalitat de Catalunya. Disponible a:

<https://analisi.transparenciacatalunya.cat/Treball/Registre-General-de-Cooperatives-de-la-Generalitat/euku-fzbx>

Les principals cooperatives de la comarca del Maresme per número de persones sòcies són les següents:

Quadre 2: Principals cooperatives del Maresme per número de persones sòcies (2024)

Nom de la societat	Número socis	Any	Municipi	Sector	Classe
UNIÓ DE COOPERADORS DE MATARÓ, SCCL	3742	1946	Mataró	Serveis	Consumidors i usuaris
L'AMISTAT DE CALELLA, SCCL	600	1945	Calella	Serveis	Consumidors i usuaris
AIGÜES URBANITZACIÓ CASTELLÀ D'ÍNDIES, SCCL	120	1991	Sant Cebrià De Vallalta	Indústria	Consumidors i usuaris
SOM MOBILITAT, SCCL	89	2016	Mataró	Serveis	Consumidors i usuaris
AGRÍCOLA DEL LITORAL, SCCL	83	1994	Cabrera De Mar	Serveis	Agràries
AGRÍCOLA DE VILASSAR DE MAR, SCCL	74	1987	Vilassar De Mar	Agricultura	Agràries
LA FRATERNITAT, SCCL	74	1955	Premià De Dalt	Serveis	Consumidors i usuaris
VIDRIERIA DE LA MARESMÀ (VIMACO), SCCL	71	1955	Mataró	Indústria	Treball associat
AGRÍCOLA DE CABRERA DE MAR, SCCL	64	1988	Cabrera De Mar	Agricultura	Agràries
KRISOL WALDORF, SCCL	60	2024	Premià De Dalt	Serveis	Ensenyament
LA FORNACA, SCCL	49	1983	Vilassar De Dalt	Construcció	Habitatges

AGRÍCOLA SANTPOLENCA FRESPOL, SCCL	44	1979	Sant Pol De Mar	Serveis	Agràries
AIGUA LES FARRERES, SCCL	37	1996	Tordera	Indústria	Consumidors i usuaris
AGRÀRIA DE CANET DE MAR, SCCL	32	1994	Canet De Mar	Serveis	Agràries
COMUNITAT TERAPÈUTICA DEL MARESME, SERVEIS SALUT MENTAL, SCCL	32	1981	Malgrat De Mar	Serveis	Treball associat
CORMA, SCCL	29	1980	Premià De Dalt	Agricultura	Agràries
AGRÀRIA D'ARENYS, SCCL	18	1994	Arenys De Mar	Serveis	Agràries
AGROPECUÀRIA DE TIANA, SCCL	17	1996	Tiana	Agricultura	Agràries
ROBAFAVES, SCCL	16	1979	Mataró	Serveis	Treball associat
BLOC COOPERATIU, SCCL	16	2022	Mataró	Serveis	Integral
AGRÀRIA EL MASNOU, SCCL	15	2021	Masnou, El	Agricultura	Agràries
AGRÍCOLA DEL MARESME, SCCL	14	1980	Pineda De Mar	Agricultura	Agràries
AGRUPACIÓ DE PAGESOS DE PREMIÀ DE DALT, AGRUDALT, SCCL	13	1987	Premià De Dalt	Agricultura	Agràries
SAN TELMO, SCCL	13	1977	Arenys De Mar	Indústria	Marítimes
AUTOESCOLES FRETA, SCCL	13	1986	Mataró	Serveis	Ensenyament - Treball associat
LA FEIXA, SCCL	13	2020	Mataró	Serveis	Consumidors i usuaris
BRIANXA, SCCL	12	1993	Tordera	Serveis	Ensenyament - Consumidors i usuaris
AGRÍCOLA EL PROGRÉS-GARBÍ, SCCL	11	1993	Malgrat De Mar	Agricultura	Agràries
AGRÀRIA LA BAIXA TORDERA, SCCL	10	1987	Tordera	Agricultura	Agràries
INSTITUCIÓ ESCOLAR SANT JORDI, SCCL	10	1979	Vilassar De Dalt	Serveis	Consumidors i usuaris
COOPGABARRA, SCCL	10	2019	Dosrius	Serveis	Consumidors i usuaris

Elaboració pròpia amb dades de: GENERALITAT DE CATALUNYA (2024a). Registre General de

Cooperatives de la Generalitat de Catalunya. Disponible a:

<https://analisi.transparenciacatalunya.cat/Treball/Registre-General-de-Cooperatives-de-la-Generalitat/euku-fzbx>

Pel que fa al municipi on està radicada la cooperativa, com és natural a la capital de la comarca (Mataró) hi ha una gran proporció, en aquest cas de 74 entitats (que representen un 33,48% del total de la comarca). El segon lloc, apareixen Arenys de Mar i Premià de Mar, amb 13 cooperatives ambdues localitats. Després, hi ha El Masnou, amb 12 cooperatives. A la resta de municipis del Maresme apareixen menys de 10 cooperatives.

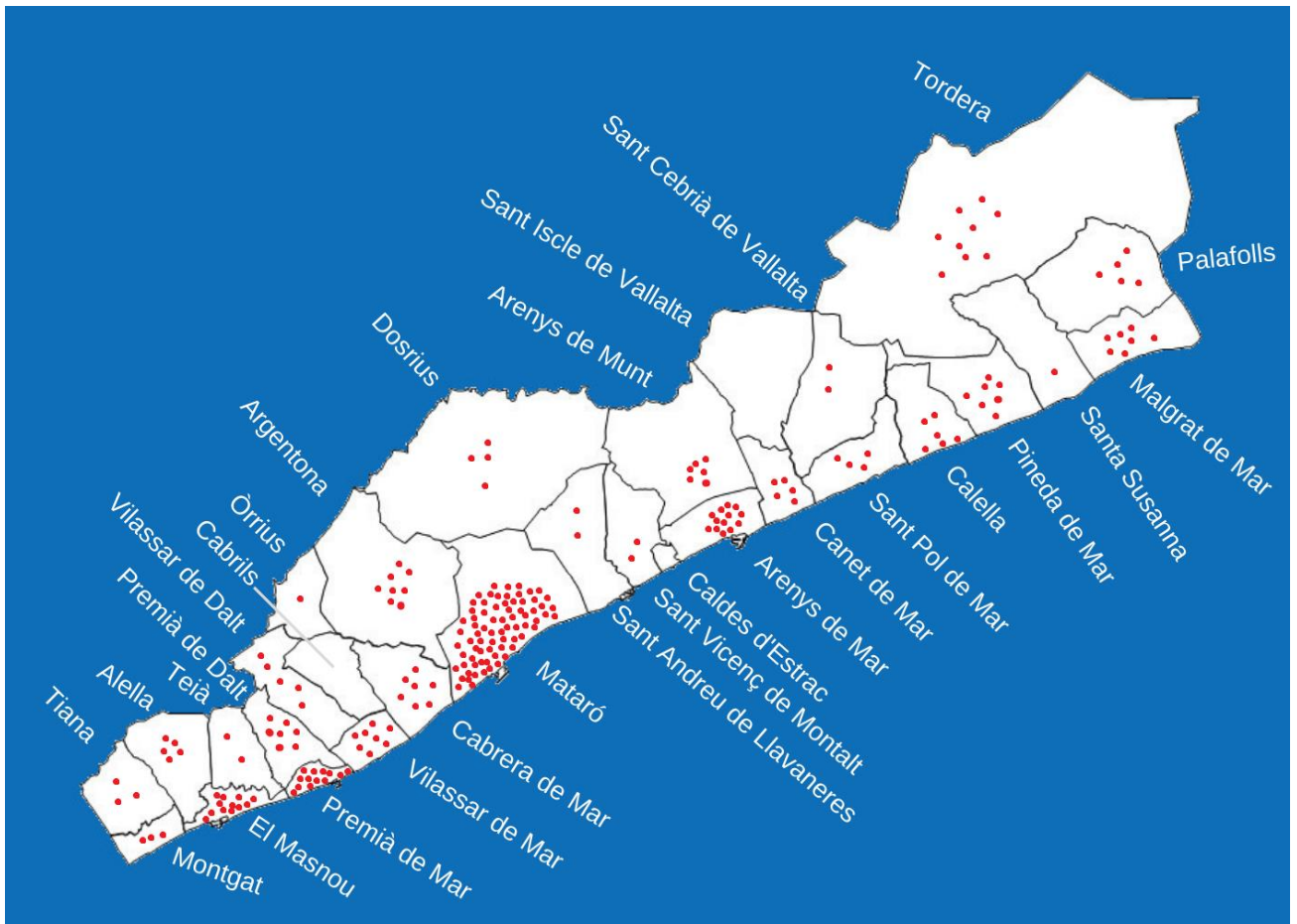
Quadre 3. Cooperatives del Maresme per municipi (2024)

Alella	5
Arenys de Mar	13
Arenys de Munt	6
Argentona	8
Cabrera de Mar	7
Calella	6
Canet de Mar	5
Dosrius	4
Malgrat de Mar	7
Masnou, El	12
Mataró	74
Montgat	3
Òrrius	1
Palafolls	5
Pineda de Mar	7
Premià de Dalt	7
Premià de Mar	13
Sant Andreu de Llavaneres	2
Sant Cebrià de Vallalta	2
Sant Pol de Mar	4
Sant Vicenç de Montalt	2
Santa Susanna	1
Teià	2
Tiana	3
Tordera	9
Vilassar de Dalt	5
Vilassar de Mar	8

Elaboració pròpia amb dades de: GENERALITAT DE CATALUNYA (2024a). Registre General de Cooperatives de la Generalitat de Catalunya. Disponible a:

<https://analisi.transparenciacatalunya.cat/Treball/Registre-General-de-Cooperatives-de-la-Generalitat/euku-fzbx>

Figura 3: Mapa de les cooperatives del Maresme (2024)

Elaboració pròpia amb dades de: GENERALITAT DE CATALUNYA (2024a). Registre General de Cooperatives de la Generalitat de Catalunya. Disponible a:

<https://analisi.transparenciacatalunya.cat/Treball/Registre-General-de-Cooperatives-de-la-Generalitat/euku-fzbx>.

Font del mapa: Consell Comarcal del Maresme. Disponible a: <https://www.ccmaresme.cat/mapa-maresme/>

Respecte de l'any de fundació, entre 2021 i 2024 se n'han constituït 19. La dècada en què es van constituir més cooperatives maresmenques de les que actualment consten al registre va ser la corresponent a 2011-2020, amb un total de 70. de l'anterior (2001-2010) n'hi ha 51, i de la corresponent a 1991-2000, 48. Cal destacar que un 63,35% de les cooperatives maresmenques s'han constituït després de l'any 2000.

Quadre 4. Cooperatives del Maresme per any de constitució (2024)

1941-1950	5
1951-1960	2
1961-1970	1
1971-1980	9
1981-1990	16
1991-2000	48
2001-2010	51
2011-2020	70
2021-2024	19

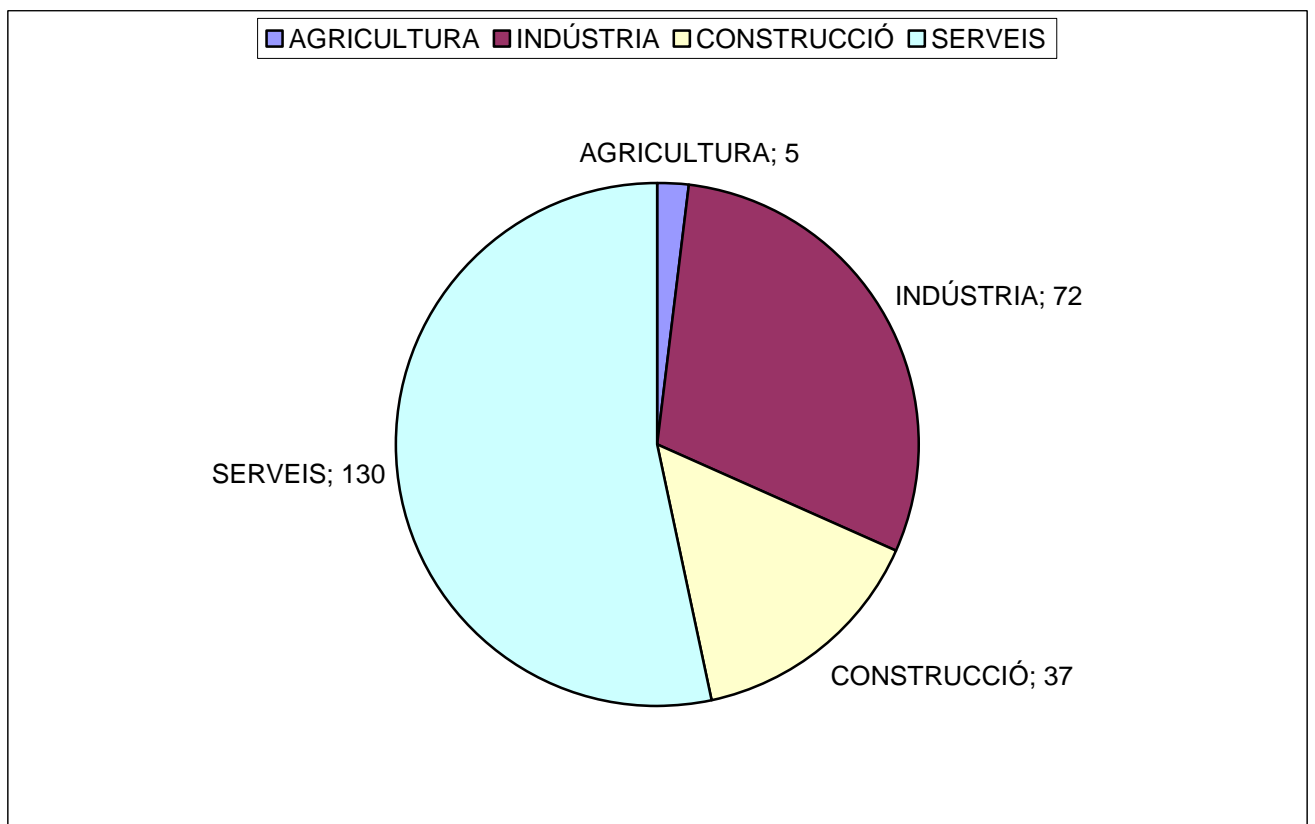
Elaboració pròpia amb dades de: GENERALITAT DE CATALUNYA (2024a). Registre General de Cooperatives de la Generalitat de Catalunya. Disponible a:

<https://analisi.transparenciacatalunya.cat/Treball/Registre-General-de-Cooperatives-de-la-Generalitat/euku-fzbx>

5. Dades de les societats laborals del Maresme

Segons les dades del Registre de Societats Laborals de la Generalitat de Catalunya, a data 8 d'octubre de 2024 hi havia 244 societats laborals. D'aquestes, 130 són del sector serveis (53,28%), 72 del sector industrial (29,51%), 37 del sector de la construcció (15,16%) i 5 del sector agrícola (2,05%).

Figura 4: Sectors de les societats laborals del Maresme (2024)

Elaboració pròpia amb dades de: GENERALITAT DE CATALUNYA (2024b). Societats laborals en actiu. Generalitat de Catalunya. Disponible a: <https://analisi.transparenciacatalunya.cat/Treball/Societats-laborals-en-actiu/xfiz-zxak>

Les dues activitats concretes més comunes són les següents Acabament de tèxtils (13 societats laborals) i Restaurants i establiments de menjars (14).

Pel que fa al número de persones sòcies de les societats laborals del Maresme, la mitjana obtinguda és de 5,53. Pel que fa a la mediana, el número obtingut és el 2.

Quadre 5: Número de persones sòcies de les societats laborals del Maresme (2024)

Mitjana	27,4
Mediana	3

Elaboració pròpia amb dades de: GENERALITAT DE CATALUNYA (2024b). Societats laborals en actiu.
Generalitat de Catalunya. Disponible a: <https://analisi.transparenciacatalunya.cat/Treball/Societats-laborals-en-actiu/xfiz-zxak>

Les principals societats laborals de la comarca del Maresme per número de persones sòcies són les següents:

Quadre 6: Principals societats laborals del Maresme per número de persones sòcies (2024)

Nom societat	Socis	Capital social inicial	Any	Municipi	Sector
MICTAM, SAL	114	129.854.675	1989	Montgat	Indústria
IND-TEX, SAL	91	13.837.102	1987	Mataró	Indústria
FILARMÓNICA, SAL	70	83.678.915	1987	Argentona	Indústria
INTEXMAT, SAL	70	6.010.121	1992	Mataró	Indústria
METALURGICA TEXTIL DE PRECISION, SAL	65	6.010.121	1999	Mataró	Indústria
GÉNEROS DE PUNTO FRETA, SAL	52	1.093.842	1987	Mataró	Indústria
CLEMENT MAROT, SAL	48	15.025.303	1994	Mataró	Indústria
LIESA, SAL	37	555.936	1987	Masnou, El	Indústria
FABRICANTES DE TRICOTOSAS, SAL	32	11.225.704	1987	Mataró	Indústria
CATALANA DE RESSORTS, SAL	24	24.040.484	1994	Vilassar de Mar	Indústria
AT3-CON, SAL	23	6.010.121	1995	Arenys de Munt	Indústria
PUNTSIX, SAL	23	6.010.121	1993	Mataró	Indústria
ARENYS YACHT SERVICES, SAL	19	6.010.121	1991	Vilassar de Dalt	Indústria
MARESPUNT, SAL	17	6.010.121	1990	Mataró	Indústria
VIALS DEL MARESME, SAL	15	16.844.566	1990	Mataró	Construcció
CONFECCIONES ZAMIVAL, SAL	15	2.884.858	1988	Mataró	Indústria
ESTAMPATS-MASNOU, SAL	15	6.310.627	1994	Masnou, El	Indústria
DISMETAL, SAL	13	6.010.121	1991	Malgrat de Mar	Indústria
A2G HOSTELERIA, SAL	12	6.010.121	1990	Santa Susanna	Serveis
LINEATEX, SAL	10	1.803.036	1986	Vilassar de Dalt	Serveis

Elaboració pròpia amb dades de: GENERALITAT DE CATALUNYA (2024b). Societats laborals en actiu.
Generalitat de Catalunya. Disponible a: <https://analisi.transparenciacatalunya.cat/Treball/Societats-laborals-en-actiu/xfiz-zxak>

Si atenem al capital social inicial de les societats laborals de la comarca del Maresme, la mitjana obtinguda és de 2.200.112,95 euros. Pel que fa a la mediana, aquesta se situa en els 49.850 euros.

Quadre 7: Principals societats laborals del Maresme per capital social inicial (2024)

Nom societat	Capital social inicial	Socis	Any	Municipi	Sector
MICTAM, SAL	129.854.675	114	1989	Montgat	Indústria
FILARMÓNICA, SAL	83.678.915	70	1987	Argentona	Indústria
CATALANA DE RESSORTS, SAL	24.040.484	24	1994	Vilassar De Mar	Indústria
VIALS DEL MARESME, SAL	16.844.566	15	1990	Mataró	Construcció
LOGISTICFYEL, SAL	16.527.833	6	1996	Arenys De Mar	Serveis
NOURRIS, SAL	15.025.303	4	1994	Vilassar De Dalt	Indústria
CLEMENT MAROT, SAL	15.025.303	48	1994	Mataró	Indústria
IND-TEX, SAL	13.837.102	91	1987	Mataró	Indústria
FABRICANTES DE TRICOTOSAS, SAL	11.225.704	32	1987	Mataró	Indústria
ESTAMPATS PENTAGON, SAL	7.512.651	4	1991	Santa Susanna	Indústria
CURVILUM, SAL	6.611.133	6	1995	Dosrius	Indústria
ESTAMPATS-MASNOU, SAL	6.310.627	15	1994	Masnou, El	Indústria
RECANVIS DINÀMIC, SAL	6.016.131	7	1989	Mataró	Serveis
CEPRAT, SAL	6.010.121	5	1993	Argentona	Construcció
BLAVIMAR, SAL	6.010.121	3	1993	Pineda De Mar	Construcció
INSTAL.LACIONS MECA 5, SAL	6.010.121	5	1993	Montgat	Construcció
EMBUATATS INDUSTRIALS DEL MARESME, SAL	6.010.121	4	1995	Cabrera De Mar	Indústria
MARESPUNT, SAL	6.010.121	17	1990	Mataró	Indústria
CONFECCIONES NABETSE, SAL	6.010.121	4	1992	Canet De Mar	Indústria
T.B.C. SPECIAL, SAL	6.010.121	3	1996	Vilassar De Dalt	Indústria
FRANMAJOR, SLL	6.010.121	4	1993	Vilassar De Dalt	Indústria
AT3-CON, SAL	6.010.121	23	1995	Arenys De Munt	Indústria
ESTAMPADOS MAFE, SAL	6.010.121	4	1992	Mataró	Indústria
FUSTERIA ROCAFONDA, SAL	6.010.121	6	1992	Mataró	Indústria
DISMETAL, SAL	6.010.121	13	1991	Malgrat De	Indústria

				Mar	
ARENYS YACHT SERVICES, SAL	6.010.121	19	1991	Vilassar De Dalt	Indústria
PUNTSIX, SAL	6.010.121	23	1993	Mataró	Indústria
ESTAMPADOS BORAL, SAL	6.010.121	4	1997	Dosrius	Indústria
IMPRENTA MATARONESA, SAL	6.010.121	4	1989	Mataró	Indústria
INTEXMAT, SAL	6.010.121	70	1992	Mataró	Indústria
METALURGICA TEXTIL DE PRECISION, SAL	6.010.121	65	1999	Mataró	Indústria
ASPERSIONES HIDRAULICAS, SAL	6.010.121	4	1994	Mataró	Indústria
TROFEOS AURUM, SAL	6.010.121	3	1993	Premià De Mar	Serveis
RECANVIS GRUP 5, SAL	6.010.121	6	1994	Mataró	Serveis
PESCADERIA LLUIS-MAR, SAL	6.010.121	4	1993	Mataró	Serveis
A2G HOSTELERIA, SAL	6.010.121	12	1990	Santa Susanna	Serveis
EXMATOURS, SAL	6.010.121	3	1989	Pineda De Mar	Serveis

Elaboració pròpia amb dades de: GENERALITAT DE CATALUNYA (2024b). Societats laborals en actiu. Generalitat de Catalunya. Disponible a: <https://analisi.transparenciacatalunya.cat/Treball/Societats-laborals-en-actiu/xfiz-zxak>

Pel que fa al municipi on estan radicades les societats laborals, trobem que 96 es troben a la capital de la comarca, Mataró (un 39,34% del total). En segon lloc, apareix Vilassar de Dalt, amb 18 societats laborals (un 7,38% del total). Després, hi ha Pineda de Mar, amb 16 (6,56% del total), i posteriorment Malgrat de Mar i Premià de Mar, amb 13 cadascuna (5,33% del total, respectivament).

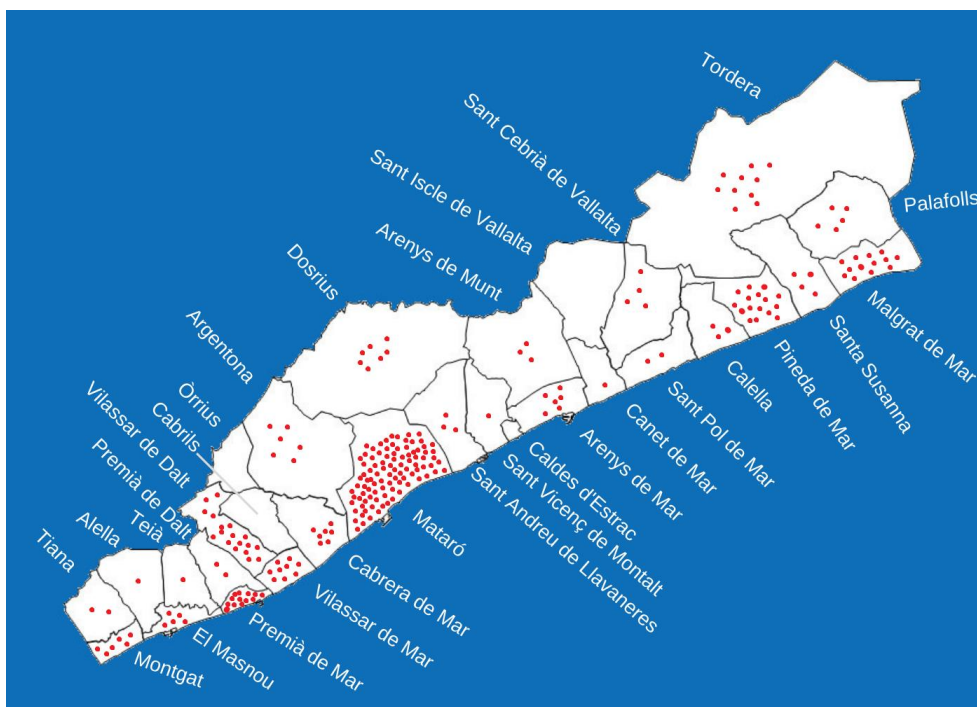
Quadre 8. Societats laborals del Maresme per municipi (2024)

Alella	1
Arenys De Mar	6
Arenys De Munt	3
Argentona	6
Cabrera De Mar	7
Calella	3
Canet De Mar	1
Dosrius	7
Malgrat De Mar	13
Masnou, El	5
Mataró	96
Montgat	6

Palafolls	5
Pineda De Mar	16
Premià De Dalt	2
Premià De Mar	13
Sant Andreu De Llavaneres	3
Sant Cebrià De Vallalta	4
Sant Pol De Mar	2
Sant Vicenç De Montalt	1
Santa Susanna	4
Teià	1
Tiana	2
Tordera	10
Vilassar De Dalt	18
Vilassar De Mar	9

Elaboració pròpia amb dades de: GENERALITAT DE CATALUNYA (2024b). Societats laborals en actiu.
Generalitat de Catalunya. Disponible a: <https://analisi.transparenciacatalunya.cat/Treball/Societats-laborals-en-actiu/xfiz-zxak>

Figura 5. Mapa de societats laborals del Maresme (2024)

Elaboració pròpia amb dades de: GENERALITAT DE CATALUNYA (2024b). Societats laborals en actiu.
Generalitat de Catalunya. Disponible a: <https://analisi.transparenciacatalunya.cat/Treball/Societats-laborals-en-actiu/xfiz-zxak>. Font del mapa: Consell Comarcal del Maresme. Disponible a: <https://www.ccmarsme.cat/mapa-maresme/>

Pel que respecta a l'any de constitució de les societats laborals que apareixen al registre, en els darrers quatre anys només se n'ha constituït una. Entre 2011 i 2020, se'n van constituir 15, mentre que la dècada amb més constitucions és la corresponent a 2001-2010, amb 127 (un 52,05% del total). Entre 1991 i 2000 se'n van constituir 74, mentre que entre 1986 i 1990, 27 (la societat laboral més antiga de la comarca del Maresme data de 1986).

Quadre 9. Societats laborals del Maresme per any de constitució (2024)

1986-1990	27
1991-2000	74
2001-2010	127
2011-2020	15
2021-2024	1

Elaboració pròpia amb dades de: GENERALITAT DE CATALUNYA (2024b). Societats laborals en actiu. *Generalitat de Catalunya*. Disponible a: <https://analisi.transparenciacatalunya.cat/Treball/Societats-laborals-en-actiu/xfiz-zxak>

6. Conclusions

Segons el Sistema d'Anàlisi de Balanços Ibèrics (SABI) de l'any 2022, el teixit empresarial del Maresme estava format per 6.987 societats mercantils, que generaven 9.592 milions d'euros. D'aquestes, segons el registre de la Generalitat de Catalunya (2024a), a la comarca del Maresme hi havia l'any 2024 221 cooperatives. D'aquestes, 160 són del sector serveis (72,4%), 27 del sector industrial (12,2%), 17 del sector agrícola (7,7%), i 17 del sector de la construcció (7,7%). Per classe de cooperativa, 163 són de treball associat (el 73,76%), 18 agràries (el 8,14%), 13 de serveis (el 5,88%), 12 de consumidors i usuaris (el 5,43%), 5 d'ensenyament (el 2,26%), 5 d'habitatge (el 2,26%), 2 marítimes (el 0,9%), 1 integral (el 0,45%) i 2 més sense especificar. Per subsectors, els més habituals són els següents: Comerç al detall d'altres articles en establiments especialitzats (12 cooperatives), Activitats de creació, artístiques i d'espectacles (11), Altres activitats d'educació (11), Activitats de suport a l'agricultura, ramaderia i preparació posterior a la collita (10) i Restaurants i establiments de menjars (9). La mitjana del número de persones sòcies de les cooperatives del Maresme és de 27,4, mentre que la mediana és de 3.

Respecte dels municipis on estan situades les cooperatives maresmenques, a Mataró, capital de la comarca, n'hi ha 74, que representen un 33,48% del total de la comarca. El segon lloc, apareixen Arenys de Mar i Premià de Mar, amb 13 cooperatives ambdues localitats. Després, hi ha El Masnou, amb 12 cooperatives. A la resta de municipis del Maresme apareixen menys de 10 cooperatives. Respecte de l'any de fundació, la dècada en què es van constituir més cooperatives al Maresme (de les que actualment consten al registre) va ser la corresponent a 2011-2020, amb un total de 70. De la dècada anterior (2001-2010) n'hi ha 51, i de la corresponent a 1991-2000, 48. Això vol dir que un 63,35% de les cooperatives maresmenques s'han constituït després de l'any 2000.

Pel que fa a les societats laborals del Maresme, a data d'octubre de 2024 n'hi havia 244. D'aquestes, 130 corresponen al sector serveis (53,28%), 72 al sector industrial (29,51%), 37 al sector de la construcció (15,16%) i 5 al sector agrícola (2,05%). Les dues activitats concretes més comunes són les següents Acabament de tèxtils (13 societats laborals) i Restaurants i establiments de menjars (14).

Pel que fa al número de persones sòcies, la mitjana obtinguda és de 5,53, mentre que la mediana és de 2. Si atenem al capital social inicial de les societats laborals maresmenques, la mitjana obtinguda és de 2.200.112,95 euros, mentre que la mediana se situa en els 49.850 euros. Respecte del municipi on estan radicades les societats laborals maresmenques, 96 es troben a la capital, Mataró (un 39,34% del total). En segon lloc, apareix Vilassar de Dalt, amb 18 societats laborals (un 7,38% del total). Després, hi ha Pineda de Mar, amb 16 (6,56% del total), i posteriorment Malgrat de Mar i Premià de Mar, amb 13 cadascuna (5,33% del total, respectivament).

Pel que fa a l'any de constitució de les societats laborals que apareixen al registre, en els darrers quatre anys només se n'ha constituït una. Entre 2011 i 2020, se'n van constituir 15, mentre que la dècada amb més constitucions és la corresponent a 2001-2010, amb 127 (un 52,05% del total). Entre 1991 i 2000 se'n van constituir 74, mentre que entre 1986 i 1990, 27 (la societat laboral més antiga de la comarca del Maresme data de 1986).

Actualment, aquestes són les dades de què es disposen respecte de les cooperatives i societats laborals, disponibles als registres de la Generalitat de Catalunya. Amb tota probabilitat, les dades no estan actualitzades i als registres apareixen empreses que ja no estan actives. De cara al futur immediat, tal i com s'explicava a la introducció d'aquest treball, l'aprovació de la nova Llei d'Economia Social comportarà la creació d'un registre d'entitats de l'economia social actualitzat que permetrà disposar de dades dinàmiques i actualitzades, cosa que facilitarà la tasca dels investigadors a la vegada que permetrà disposar d'una diagnosi més acurada de la situació de les cooperatives i societats laborals catalanes, i també, com és lògic, de la comarca del Maresme. Això redundarà en una millor posició a l'hora d'efectuar propostes de millora i desenvolupament d'aquest tipus d'empreses.

7. Bibliografia

- BAREA TEJEIRO, J. [José]. (1990). Concepto y agentes de la economía social. *CIRIEC-España. Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa*, núm. 8, pp. 109-117.
- COLL, V. [Vicente] y CUÑAT, R. [Rubén]. (2006). Análisis de los factores que influyen en el proceso de creación de una Cooperativa de Trabajo Asociado. *Revista de Estudios Cooperativos (REVESCO)*, núm. 88, primer cuatrimestre 2006, pp. 128-161.
- COQUE MARTÍNEZ, J. [Jorge], LÓPEZ MIELGO, N. [Nuria] y LOREDO FERNÁNDEZ, E. [Enrique]. (2012). Recuperación de empresas por sus trabajadores en contextos de crisis: ¿qué podemos aprender de experiencias pasadas? *CIRIEC-España, Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa*, núm. 76, pp. 97-126.
- CORAGGIO, J.L. [José Luis]. (2013) La economía social y solidaria: hacia la búsqueda de posibles convergencias con el Vivir Bien. En: FARAH, I. [Ivonne] y TEJERINA, V. [Verónica] (coord.). (2013). *Vivir bien: Infancia, género y economía. Entre la teoría y la práctica. CIDES-UMSA*, La Paz.
- DIPUTACIÓ DE BARCELONA (2024). Informe econòmic local de la província de Barcelona. *Diputació de Barcelona*. Disponible a: <https://www.diba.cat/web/informe-economic-local-de-la-provincia-de-barcelona/2024/maresme>
- ESPINET, A. [Adriana]. MIRAVITLLES, P. [Paloma] i ACHCAOUCAOU, F. [Fariza] (2015). La Globalización como desencadenante de la transformación de las empresas del cluster textil-confección hacia el clúster textil-moda en Cataluña. Análisis del caso BASI. *Economía Industrial*, vol. 397, num. 3r. trimestre, p. 133-142. <https://hdl.handle.net/2445/108250>
- GENERALITAT DE CATALUNYA (2024a). Registre General de Cooperatives de la Generalitat de Catalunya. *Generalitat de Catalunya*. Disponible a: <https://analisi.transparenciacatalunya.cat/Treball/Registre-General-de-Cooperatives-de-la-Generalitat/euku-fzbx>
- GENERALITAT DE CATALUNYA (2024b). Societats laborals en actiu. *Generalitat de Catalunya*. Disponible a: <https://analisi.transparenciacatalunya.cat/Treball/Societats-laborals-en-actiu/xfiz-zxak>
- HERNÁNDEZ GASCÓN, J. M. [Joan Miquel] i FONTRODONA FRANCOLÍ, J. [Jordi] (2003). Microclusters y sector textil. El caso de Cataluña. *Boletín Económico de ICE*, núm. 2768, del 5 al 18 de mayo de 2003

- HUERTAS, O.L. [Olga Lucía], LADRÓN DE GUEVARA, R.D. [Ricardo Dávila] y CASTILLO, D. [Darío]. (2011). Transformaciones en las subjetividades de los trabajadores: casos de empresas colombianas recuperadas. *Universitas Psychologica*, núm. 10(2), pp. 581-594.
- MARTÍNEZ GONZÁLEZ-TABLAS, A. [Ángel] y ÁLVAREZ CANTALAPIEDRA, S. [Santiago]. (2008). La economía crítica y solidaria: perspectivas teóricas y experiencias para la construcción de una economía alternativa. En: La situación del mundo 2008. Innovaciones para una economía sostenible. *Informe anual del Worldwatch Institute sobre el Progreso hace una Sociedad Sostenible*. Barcelona: CIP-Ecosocial e Icaria, pp. 371-486.
- MILLANA SANSATURIO, M. [Miguel]. (2001). Las sociedades laborales, como realidad empresarial de la economía social en España. *Estudios de Juventud*, INJUVE, núm 51.
- MORALES GUTIÉRREZ, A.C. [Alfonso Carlos]. (1996). Ineficiencias del mercado y eficacia de las cooperativas. *CIRIEC-España*.
- MORALES GUTIÉRREZ, A.C. [Alfonso Carlos]. (2003). La democracia industrial en España: orígenes y desarrollo de las empresas de trabajo asociado en el Siglo XX. *CIRIEC-España, Revista de Economía Pública, Social y Cooperativa*, núm. 44, pp. 137-173.
- MÜLLER-ARMACK, A. [Alfred]. (1947). *Wirtschaftslenkung und Marktwirtschaft*. Hamburg: Verl. f. Wirtschaft u. Sozialpolitik.
- SERRANO ROBLES, E. [Eloi]. (2019). Introducció a l'economia social. En: SERRANO ROBLES, E. [Eloi] (coord.). (2019). *Introducció a l'economia i l'empresa social*. Icaria.

Centres universitaris adscrits a la

Aquest treball ha estat elaborat per la Càtedra d'Economia Social del Tecnocampus-UPF, gràcies al suport de l'Àrea de Desenvolupament Econòmic i Turisme de la Diputació de Barcelona, en el marc dels Projectes territorials innovadors (Economia i Treball) del Pla XGL.